

Килинчай Е. І., канд. екон. наук Ставицька А. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАДАННЯ РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ КРИЗИ

Готельно-ресторанний бізнес відіграє важливу соціальну, іміджеву та економічну роль у розвитку національної економіки, слугує допоміжним елементом туристичного сектору та створює робочі місця для багатьох людей. За останні чотири роки ресторанна індустрія в Україні переживає економічну кризу, що було розпочата пандемією та повномасштабним вторгненням. Власники бізнесу мали адаптуватися до непередбачених умов існування. Для утримання бізнесу на плаву ресторатори мали швидко переглядати бізнес стратегії та технологію надання послуг. Завдяки економічній кризі готельно-ресторанний бізнес знаходиться на стадії виживання.

Ефективність роботи будь-якого підприємства ресторанного господарства залежить від низки факторів, серед яких конкурентне позиціонування компанії, висока лояльність клієнтів та специфічні методи і прийоми створення ресторанного бренду, що гарантує успіх у фінансовій та маркетинговій діяльності. Сучасний сектор ресторанного господарства постійно розширюється та змінюється під впливом різноманітних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Тому за часи кризи ресторатори мають пристосовуватись до умов сьогодення.

З березня 2020 року індустрія гостинності опинилася під серйозною загрозою через непередбачувану об'єктивну ситуацію, пов'язану з поширенням пандемії COVID-19 та запровадженням відповідних обмежувальних заходів. Кількість ресторанів, кафе та барів в Україні скоротилася на 3 850 одиниць. Про це свідчить звіт українського аналітичного центру «Ресторани України». На початок 2020 року в Україні налічувалося 18 636 ресторанів, порівняно з 14 786 на початок 2021 року. Через зменшення кількості ресторанів, барів та кафе зменшився оборот ресторанного ринку України. Обсяг українського ресторанного ринку зменшився на 30% до 14,1 млрд грн, що на 6 млрд грн менше.

Наразі точної статистики щодо кількості відкритих чи закритих ресторанних підприємств немає тому, що дуже важко слідкувати за цим. Але за даними

української компанії з автоматизації закладів Poster POS, у перші дні вторгнення в Україні продовжували працювати 19% закладів харчування. Станом на липень цей показник зріс до 74% – це кафе, кав'ярні та бари, що генерують 82% обсягів від довоєнних показників.

Під час війни ресторатору мають враховувати такі особливості:

- безпека клієнтів;
- наявність електрики;
- комунальні витрати, інфляція та вартість інгредієнтів;
- проблеми з орендодавцями, підвищення орендної плати;
- зниження доходів громадян;
- правові перешкоди;
- проблеми з персоналом (психологічний стан, імміграція);
- проблеми з логістикою сировини.

За весь час війни ресторанний ринок скоротився з 36 500 до 32 000 закладів. При цьому у 2023 році різко збільшилась кількість реєстрацій ФОП та ТОВ з рестораними кведами. Згідно з даними дослідження «Poster»:

- у пандемійний 2019 рік було зафіксовано 5 430 реєстрацій;
- у 2020 році – 6 290 реєстрацій;
- у 2021 році – 12 699 реєстрацій;
- у 2022 році – 8 059 реєстрацій;
- у 2023 році – 13 721 реєстрація.

Розглянемо тенденції надання ресторанних послуг під час війни: збереження попиту на домашню їжу, фастфуд напівфабрикати та швидкий відпочинок у закладах громадського харчування; вплив правил воєнного часу: комендантської години та необхідності дотримання норм повітряної тривоги; необхідність налагодження швидкої логістики доставки їжі; вплив місця розташування ресторанного бізнесу: його наближення до зони бойових дій, розташування внутрішньо переміщених осіб тощо [4].

З вищесказаною інформацією можна сказати, що на початку як пандемії так і війни людей охопила паніка та страх, але після адаптації до умов складних реалій вони змогли йти далі. Ресторатори продовжують відкривати заклади та вдосконалювати їх, а споживачі продовжують приходити насолоджуватись

атмосферою та смачною їжею. Але не треба забувати, що є все ж таки труднощі. Ресторанний бізнес як у минулому, так і зараз, перебуває у неочікуваних та несприятливих умовах.

Нестабільна економічна та політична ситуація в Україні, обмеження, спричинені пандемією та військовим вторгненням ворога, негативно вплинули на розвиток та операційну динаміку готельно-ресторанної індустрії. Загалом поступове відновлення бізнес-процесів, міжнародного та внутрішнього сполучення, відновлення економіки та уникнення довготривалих обмежень дасть готельно-ресторанній галузі можливість відновитися та рухатися в напрямку подальшого зростання.

Список використаних джерел:

1. Нескородєва І.І., Биковська А.М. Особливості кредитування малого бізнесу в Україні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. Вип. 3. № 3 (14). С. 125-130.
2. Балог Е.П., Грянило А.В. Тенденції і перспективи розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 2 (4), ч. 1. С. 132-137.
3. Полотай Б.Я., Жмур-Клименко Б.В. Ресторанний бізнес під час війни. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2022. № 7. С. 37-42.
4. Гузар У.Є., Левчук А.В. Аналіз діяльності закладів ресторанного бізнесу в Україні під час війни. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 9. С. 122-128.

Корж А. І., канд. екон. наук Кучеренко С. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Зміни в світовій економіці вимагають розвитку нових теорій ефективного управління, що є ключовим інструментом для забезпечення сталого розвитку ринкової економіки. У зв'язку з цим, важливо досліджувати тенденції розвитку менеджменту в Україні на тлі глобальної нестабільності.

Цифрові технології, стають все більш актуальною темою обговорення, де вони розглядаються як ключовий інструмент для майбутнього розвитку світу,